

ROBERT PENN WARREN

All the King's Men

of de ondergang van Willie Stark

Vertaald uit het Engels door
Gerda Baardman, Lidwien Biekmann en Kitty Pouwels

Voor Justine en David Mitchell Clay

*Humpty-Dumpty sat on a wall,
Humpty-Dumpty had a great fall.
All the King's horses, and all the King's men
Couldn't put Humpty together again!*

*Mentre che la speranza ha flor del verde.
La Divina Commedia,
Purgatorio, 111*

1 MASON CITY

Als je naar Mason City gaat, rijd je vanuit de stad Highway 58 af in noordoostelijke richting, dat is een goede, nieuwe weg. Dat was hij tenminste op die dag dat wij er reden. Als je die weg afkijkt, zie je dat hij kilometerslang rechtdoor loopt, hij komt je tegemoet, de zwarte lijn in het midden komt je steeds maar tegemoet, zwart en glad en teerachtig glimmend tegen het wit van het wegdek, en de hitte trilt van het witte wegdek omhoog, zodat alleen die zwarte lijn duidelijk zichtbaar onder het janken van de banden op je af komt, en als je niet ophoudt daarnaar te staren, als je niet een paar keer diep ademhaalt en jezelf een harde tik in je nek geeft, raak je gehypnotiseerd en kom je pas bij als je rechtervoewiel zich in de zwarte aarde van de berm haakt, en dan probeer je de auto met een ruk aan het stuur weer op de weg te krijgen, maar dat gaat niet want het wegdek is verhoogd, als een stoeprand, en misschien probeer je de motor uit te zetten op het moment dat je omlaag begint te duiken. Maar je redt het natuurlijk niet. Een neger die anderhalve kilometer verderop katoen staat te snijden kijkt op en ziet het zwarte rookkolommetje boven het vitrioolachtige gifgroen van de rijen katoenplanten opstijgen tegen het heftige, kloppende metaal blauw van de lucht, en zegt: 'Heregod, daar gaat er weer een!' En de volgende neger in de volgende rij zegt: 'Heregod,' en dan giechelt de eerste neger even en zijn schoffel gaat weer omhoog en het blad flitst in de

zon als een seinspiegel. Een paar dagen later zetten de jongens van de Dienst Wegenonderhoud een metalen vierkantje op een metalen paaltje in de zwarte aarde van de berm, een witgeschilderd metalen vierkantje met een zwart doodshoofd en beenderen erop. Later zal zich daar vanuit de begroeiing klimop omheen slingeren.

Maar als je bijtijds wakker wordt en niet van de weg af raakt, schiet je de zinderende hitte in en kom je af en toe op de andere weghelft een auto uit de zinderende hitte tegen die je passeert met een scheurend geluid alsof de almachtige God een zinken dak met zijn blote handen wegrukt. En in de verte, aan de horizon, waar de katoenvelden opgaan in het licht, glinstert en schittert het wegdek als water, alsof de weg is ondergelopen. Je vliegt eropaf, maar hij blijft je altijd voor, die lichte, ondergelopen plek, als een luchtspiegeling. Je rijdt langs de kleine vierkante metalen bordjes met dat doodshoofd en die beenderen die de plek markeren. Want dit is het land waar het tijdperk van de verbrandingsmotor zijn aanwezigheid ten volle doet voelen. Waar alle jongens Bamey Oldfield zijn en de meisjes in organdie, batist en broderie anglaise gekleed gaan – met een onderbroekje zonder pijpjes, vanwege het klimaat – en hartverscheurend gladde gezichtjes hebben, en haar dat door de wind van de langssnellende auto's bij de slapen wordt opgetild, zodat je de lieve zweetpareltjes ziet die zich daar genesteld hebben, en ze zitten onderuitgezakt voorin, met ronde rug, knieën hoog opgetrokken naar het dashboard en niet te dicht tegen elkaar vanwege de koelte van de motorventilator, als je dat tenminste koelte kunt noemen. Waar de geur van

benzine, oververhitte remschoenen en goedkope whisky zoeter is dan mirre. Waar de achtcilinders in de rode heuvels de bocht om komen scheuren en het grind doen opspatten, en als ze ooit naar het vlakke land afdalen, op het nieuwe wegdek, zij God de arme zielen daar genadig.

Verderop aan de Highway 58 wordt het landschap ruiger. Het vlakke land en de grote katoenvelden zijn nu verdwenen, net als het groepje eikenbomen helemaal in de verte waar het grote huis staat en de witgepleisterde hutten, allemaal eender, in een rij langs de katoenvelden, waar de katoen tot de drempel groeit en het negerkindje als een tevreden zwart geluksgodje op zijn duim zit te zuigen en naar je kijkt terwijl je langs rijdt. Dat ligt nu allemaal achter je. Je ziet nu rode heuvels, niet hoog, met braamstruiken langs de heggen en groepjes zwarte eiken aan de voet van de helling, en hier en daar een dicht bosje jonge sparren dat niet is platgebrand om plaats te maken voor een schapenwei, of zwarte stompjes van sparren die wel zijn platgebrand. De lapjes katoenveld plakken tegen de helling aan, doorsneden met watergeulen. De bladeren van de maisplanten hangen stug neer en vertonen gele strepen.

Lang geleden stonden hier naaldwouden, maar die zijn nu weg. De klootzakken zijn hierheen getrokken en hebben houtzagerijen opgezet, een spoorlijntje aangelegd, een fabriekswinkeltje neergekwakt en een dollar per dag loon geboden, en de mensen kwamen uit de wildernis voor die dollar, de mensen kwamen god weet waar vandaan, in huifkarren met een ladenkast en een bed schots en scheef achterin en vijf kinderen op een kluitje, moeder de vrouw ineengedoken op

de bok met een luifelhoed op, snuifpoeder op haar tandvlees en een kleintje lebberend aan haar borst. De zagen zongen als sopranen, de bediende in het fabriekswinkeltje deelde stroop en buikspek uit en schreef alles op in zijn grote boek, de yan-kee dollar en de sloomheid van het Zuiden genazen samen de wonden van vier jaar broederstrijd en alles was koek en ei. Totdat er opeens geen naaldbomen meer waren. Toen braken ze de houtzagerijen weer af. Het spoor raakte met gras begroeid. De mensen haalden de fabriekswinkeltjes neer om het hout op te stoken. De dollar per dag was verleden tijd. De grote jongens waren vertrokken, met diamanten aan hun vingers en lakense pakken aan hun lijf. Maar de meeste mensen bleven en keken toe hoe de geulen zich dieper in de rode klei vraten. En veel van die mensen en hun afstammelingen en erfgenamen bleven in Mason City hangen, een stuk of vierduizend.

Je rijdt de stad over Highway 58 binnen, langs de katoenzuiveringsfabriek, de krachtcentrale en een buurtje van negerhutten, je hobbelt de spoorwegovergang over, een straat in met een rij huisjes die ooit wit geschilderd zijn, met het trieste kantwerk van versierinkjes langs de dakrand van de veranda en golfplaat op het dak, straten waar de blaadjes aan de bomen in de tuinen slap hangen van de hitte, en boven het beschaafde gefluister van je tachtig pk (of wat voor motor dan ook) bij een ontspannen snelheid van zestig kilometer hoor je de julivliegen knarsen tussen het gebladerte.

Zo was het de laatste keer dat ik in Mason City was, nu bijna drie jaar geleden, in de zomer van 1936. Ik zat in de

voorste auto, de Cadillac, met de Baas en Duffy en de vrouw en de zoon van de Baas en Sugar-Boy. In de tweede auto, die het zonder de elegante eenvoud moest stellen van onze wagen, die aan een kruising tussen een lijkwagen en een oceaanstormer deed denken maar waarvoor je je ook op het parkeerterrein van een countryclub niet hoefde te schamen, zaten een stel verslaggevers, een fotograaf en Sadie Burke, de secretaresse van de Baas, die erop moest toezien dat ze bij aankomst nuchter genoeg waren om te doen wat er van ze werd verwacht.

Sugar-Boy bestuurde de Cadillac, en dat was een lust voor het oog. Dat zou het tenminste zijn geweest als je je gedachten even kon losmaken van het beeld van bijna twee ton dure techniek nadat die bij een snelheid van 130 drie keer over de kop is geslagen, kortom, als je je aandacht onverdeeld bij Sugar-Boy's vertoon van spiercoördinatie, satanische humor en haarscherpe timing kon houden als hij vlak voor een naderende tankwagen met benzine een hooikar inhaalde en zó precies door de snel slinkende opening glipte dat hij met het linker spatbord de vrachtwagenchauffeur zowat een hartstilstand bezorgde en met het andere het snot van de neus van de muilezel veegde. Maar de Baas vond het prachtig. Hij zat altijd voorin, naast Sugar-Boy, en keek naar de snelheidsmeter en naar de weg en grijnsde Sugar-Boy toe nadat ze tussen de paardenneus en de tankwagen door waren geglipt. En Sugar-Boy's hoofd schokte even, zoals altijd als de woorden zich in hem ophoopten en er niet uit konden, en hij begon. 'Die k-k-k-k-k...' bracht hij moeilijk uit, en het spuug sproeide van

zijn lippen als insectengif uit een flitspuit. ‘Die k-k-k-k -klootzak – hij zag me aank-k-k...’ en hier besproeide hij de voorruit, ‘k-k-komen.’ Praten kon Sugar-Boy niet, hij drukte zich uit met zijn voet op het gaspedaal. Hij zou op de middelbare school geen debatwedstrijd hebben gewonnen, maar er was toch niemand die met Sugar-Boy wilde debatteren. Tenminste niemand die hem kende, die hem kunstjes had zien uithalen met de .38 Special die hij als een tumor onder zijn oksel meedroeg.

Wie zijn naam hoort, denkt waarschijnlijk dat Sugar-Boy een neger was. Maar dat was hij niet. Hij was een Ier, van de verkeerde kant van het spoor. Hij was ongeveer één meter vijftien lang en hij werd al kaal, al was hij hooguit zeven-, achtentwintig, hij droeg altijd rode dassen, en onder zijn rode das en zijn overhemd droeg hij een kettinkje met een rooms amuletje, ik hoopte altijd maar dat het een Christoffel was en dat Sint-Christoffel op dat moment toevallig dienst had. Hij heette O’Sheean, maar werd Sugar-Boy genoemd omdat hij altijd suiker at. Als hij een restaurant binnenkwam, pakte hij alle suikerklontjes uit de schaal. Zijn zakken puilden altijd uit van de suikerklontjes, en als hij er eentje te voorschijn haalde om het in zijn mond te stoppen, zag je dat er stukjes pluis aan zaten, van dat pluis dat in je zakken zit, en draadjes tabak van sigaretten. Hij wipte het klontje suiker over het rek van scheve zwarte tandjes heen naar binnen, en dan zag je zijn magere, mystieke Ierse wangen hol worden van het zuigen op het klontje en leek hij wel een ondervoede kabouter uit een Iers sprookje.

De Baas zat voorin naast Sugar-Boy en keek naar de snelheidsmeter, samen met zijn zoon Tom. Tom was toen achttien of negentien – dat weet ik niet meer precies – maar hij leek ouder. Niet omdat hij zo groot was, maar omdat hij de lichaamsbouw van een man had en zijn hoofd als een mannenhoofd op zijn schouders stond, zonder het slungelige, reikhalzende van een jongen. Op de middelbare school was hij ster-footballer en dat najaar was hij de beste eerstejaarsspeler van de staatsuniversiteit. Hij stond zelfs in de krant omdat hij zo goed was. Hij wist zelf ook dat hij goed was. Hij wist dat hij dé man was, en dat zag je ook aan zijn knappe, gladde, gebronsde gezicht, de kaken die brutaal en traag op een stukje kauwgom kauwden, de blauwe ogen onder de halfgeloken oogleden die jou en de hele wereld brutaal en traag opnamen. Maar die dag, toen hij voorin zat, naast Willie Stark, de Baas, kon ik zijn gezicht niet zien. Ik weet nog dat ik bedacht dat zijn hoofd door de vorm en de manier waarop het op zijn schouders stond precies op dat van zijn ouweheer leek.

Mevrouw Stark – Lucy Stark, de vrouw van de Baas – Tiny Duffy en ik zaten op de achterbank, Lucy Stark tussen Duffy en mij in. Het was niet echt een gezellig uitje. Ten eerste leende de temperatuur zich niet voor luchtige conversatie. Ten tweede was ik voortdurend bedacht op hooikarren en tankwagens. Ten derde waren Duffy en Lucy Stark niet zulke goede vrienden. Zij zat dus tussen Duffy en mij in en gaf zich over aan haar eigen gedachten. Ze had waarschijnlijk genoeg om over na te denken. Om te beginnen kon ze aan alles denken wat er was gebeurd sinds het jaar dat ze als jong meisje voor